جملہ حقوق محفوظ ہیں

چھاپ غلام محمد نور محمد

سکندر نامہ زانٛہ چھپو ماسر سری
بہر جا خداین گرس یا وری

الحمد للہ والمنۃ کہ

Acc No = 4529

A/1
72

اندرین زمان سعادت قران کتابے موسوم بہ

سِکندر نامہِ کشمیری

من تصنیف مولوی صدیق اللہ صاحب حاجنی مرحوم

مصنف

نجوم الشہابیہ ۔ مغاز النبی ۔ بدایع منظوم وغیرہ

جس کو

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب مہاراج گنج بازار

{شاخ}

مایسمہ بازار امیرا کدل سرینگر کشمیر نے

در مطبع

(کتبہ قاضی نظام الدین حاجیاری)

(شیام آفسٹ لیتھو ورکس دہلی)

اعلان:- ہمارے دوکان سے ہر قسم کی کتابیں قرآن مجید سیپارے وغیرہ بارعایت نقدی یا بذریعہ وی پی طلب کریں۔ غلام محمد نور محمد تاجران کتب

سکندر نامہ	بسم اللہ الرحمن الرحیم	کشمیری
خدایا ژہ چھوک عالموک پادشاہ زمینن سٕتن صاحب کار ژٕہی زمینس ؤ ژٕتٕ شوب آسمان زاندازہٕ عقل و فکرٕ بر ون چھہ ساری خردمند و صاحب کمال ہمس تازہ گلزار نارس کرٕتھ ژٕ بتخانہ آسنتھ پدیدار یار چھو کر کمینہ معلوم خدٕ ذات تٕی	چھہ اسہ بندہ ساری ژٕہ بنش و اد خواہ نبس نار کوسیت نٕ بورد ٹٕ ژہ چھوک خالق انس و جان بیگمان زمین فرش ژٕہ آب کوہ بر زمین زٕ لقرہ و صاف لو گنگ و لال کرٕتھ دشمنس نار ژٕ ہی آب نیل	نون آسمانن نگہدار ژٕ ہی نمن نٕ لور از ماہ الور دٕتٕ ژہ محکم کرٕتھ آسمان بے ستون کرٕتھ ژٕ ہی ژہ ات قدرتس آفرین ژہ احسان و الطاف یارس کرٕتھ سپُن غرق مضطر بغرقاب نیل ژٕ خارا کڈٕتھ گوہر تابدار بعالم ژٕ آیات صنعات تو
	در نعت سیّد و سرکائنات علیہ الصلوٰۃ والتسلیمات	
شوزٕتھ ہادیِ دین راہ ہدا گرفتار عشقس دل و جان یقین ژٕ لولاک بر سر و ژٕتھ تاج تس کمین فقرہ سورہ والضحیٰ ہمو باغ دین تازہ گلشن کرگ کرک مشکلات جہان منجلی حیا پیشہ عثمان پدیدار گو تہوک قصر دین ژٕتین استوار	سو حضرت محمد رسول خدا سو چھوی از ہمہ آفرینش گزین قبا در شب خاص معراج تس باصحاب اولاد او صد ہزار ژٕ تاریکی کفر روشن کرگ ابو بکر بیشک پزر چ کال آسو علی مشتہر شیر جبّار گو فدا شاک پاکس دل و جان مالو	ہمس جان و دل سانو قربان لوین حبیب خدا خاتم المرسلین چھو از دفتر نعت آن مجتبےٰ نمن پرٹہ لوبن رحمن حق شمار ابو بکر و فاروق و عثمان علیؓ سو فاروق عدالک دل و جان آسو ہمن لو وزن شب باد حق آسو کار مہ سوی آبرو بس چھو در ہردو کون
	آغاز قصہ سکندر نامہ میگو	
سو حضرت نظامی سر شاعران شہاداد گر آسو در ملک روم رٹٕتھ آسو ناد ابیو نان نبین		چھوسی از سکندر روایت کران سپنموت سو نامی بہر مرز و بوم بمقدونیہ پای تختس گزین

دپان ناؤ اُس ملک فیلقوس
چو حاتم سو مشہور آفاق اسو
تس پس طرف تے پر فرمان آسو
ولیکن دوان دار ہیں سو باج
سٹھا تس میسّر غلام و کنیز
گرفتار دل بزلف دراز
شاہ اک بنیو تازہ چون نو بہار
سپن تازہ سرو سہی بار ور
دبنگرانہ شاہنشہن بخشش دیار
تس عالماہ ساز تابع دچھوک
حساب از مقامات اختر کُرک
گدا گے تونگر ز لعل گہر
لشبر و بشکر سو سرو سہی
سپن ہتہوسو طاؤس طوطی مقال
انقر اندر نیھی پاٹھ کیھ کال گو
درن ور دلیری کرن کا نزار
تہتوی طاق گو در ہنر ہا شاق
سو در علم بو بے نظیر زمن
باندک دیان شاہ اسکندر لن
کران آسو تعلیم علم و ادب
دپن تس تہ چھوی بخت و اقبال یار

سو فرمانده از روم تا شہر روس
تہتوی عدل کرتم باہل جہان
بعینہ سو زن باغ رضوان آسو
سو خوش خلق لو جننگ جیہہ اسو
از آنجملہ اُس کنیز اہ عزیز
زابرو کمان از مژہ تیر تس
سہ مہ از محبت رکھن در کنار
ادا ایام نورت سپن وقت آو
غریبن تہ عاجز لوکن بیشمار
یہوی عالمس آ شہ شاہ شہان
تس ناؤ سلطان سکندر کرک
دلوک دیہ شہزادہ از جہد
رچھوک با ادب ہای شاہنشہی
یوان آسو دو ز ہم خاص پدر
سو شہزادہ در زیر کی خال گو
بجنگ آوری گو تہتوی تیز جنگ
کہ زال جہان رستم دتو طلاق
دتن بحد و عد زر و سیم تس
تس تس ہچھون دانش و رای دفن
وچھون طالع تاجداری تمس

بدادو دہش در جہان طاق اسو
برابر تس لو نہ نوشیروان
جہاں تس اکن پدتس آسو راج
پنی سیم و زر تشند خو آسو نہ
بسرخ آفتاباہ بقد سرو ناز
سپنوت دل شاہ تسخیر تس
عجب بن کہ انجم آن تاجور
بوقت از صدف در شہوار دراو
سبھی اہل تنجیم طالع وچھوک
نبو الغرض ئی زراز نہان
بشادی شہن خرچ کر سیم و زر
ہنفوک دنو تس شکر و شیر و قند
تہے پاٹھ گی منقضی بکدو سال
ہوان تس الھن پٹ چو گلبرگ تر
ہچھون تیر تر او تہ پاؤن کار
تس تس پلنگ اسیہ و بالہ لنگ
حکیم لقوماچس ان خسروان
کرن در شب و روز تعلیم تس
سو استاد دانس پدر مینب
بکل جہان شہریاری تس
کرک پادشاہی تہ در ہر دیار

ته پهکن شها آنه در جهان
ته سپنگ بله شاه گیتی فروز
ٿه هک بُد گر هک شاه آفاق گیر
ارسطو پڻ خاص نائب کرین
سپُن آخر الامر شهزاده طاق
منگن تن اهان آس ساری بحلم
ز دُنیای غدار رحلت کیُن
سٿهاه نرم از کرده پاره موم
ارسطو کیُن خاص نائب پڻ
کران آسو شاهی بتدبیر وی
دوها اک بنیو آسو بر تخت تاج
شراب شفق گون چوان تازه تر
چوان آسو مئی همچو کاؤس کی
جما تهاه هویدا اسپن داد خواه
چه بیمیت سٿهاه بیت ساهان زنگ
کرک لوٹ ملکس ٿه هنوک و لوله
کرک بد درک آسته آنادگی
بهر لوم آہن خرابی چو بوم
وزیرن دیُن وچ نه کمر کرزه تنگ
متس بُد خوشی آسه بخشی ظفر

ز مقدونیه لشکر تیغزن

نه ظاهر سپُن نئی ز راز نهان
ٿرتس کرزه تعلیم و پیوند میانو
ارسطوی خوشخوی کرزن در بر
سپُن شاد استاد کرتن دُعا
بهر دانش و علم فنهای شاق
بیهه پاٹھ گو کیونشر کالا و ادا
نشیمنگه خویش جنت کیُن
تهوُن تم بجا رسم و راه پدر

داد و بیداد نمودن مصریان از غارت زنگیان

بفار غدلی صاحب تخت و تاج
وزان آسو بر لطف زان آسو عود
غلامان کمر بسته در گرد وی
کران داد و بیداد فریاد آی
انک خلق از مصر تا روم تنگ
نه این در نوشتن نه اندر شمار
ٿهنی داد بوزک ته بر باد گی
نه بوزنت داد آل نزده گو شهریار
توکل علی الله کرت بهر جنگ
بتدبیر دستور دانا تیار

برآمدن سکندر بجنگ زنگیان

ولیکن وٹی آک کنهنا داره بوز
فراموش کرنن نه فرزندیان
نه بوزنت قسم ما و اسکندران
شهنشاه کونین کرنی خدا
کران عاسسیت بو بحث علم
شهس اجهی آواز حق ندا
بحکم ملک نی اده گو ملک روم
رعیت تهون خوش بعدل و مهر
هتهون ملک سدیر فرمان اُن
بآئین و تزئین کاؤس کی
چو خورشید تابان ببرج قمر
بیکجا دف و چنگ و ساز نگ و رود
باین عیش و عشرت بهت آسه شاه
سٿهاه ماره گی واره کرسا نو پاپی
نه تهاوک لوکن غله نه گله
چوان خون مردم چهه وقت نهار
نه افریقه تهاون نه مصر نه روم
وزیرس بیرٿه ڈهن کیا چو تدبیرکار
مه وچه کهنه دست حق خیر و شر
سپُن دل قوی کرده بگزاد

کڈڻ تا النیل با خویشتن

ولیکن گوڈن قاصداہ تیز گام
چو طوطی شہنشہ شکرہا رہ نے
کرت سارسامانہ جنگک تیار
نتہ سخت یک تنگ درچنگ شیر
کمن یام کر شاہ زنگن یہ گیت
زٹُن سر تمس قاصدس بید رنگ
مِتس سیت یم آس تمِ گی ودان
تہ یم بوز گو تیرہ احوال تس

مِتن کُن سوزن طوطیاہ نوش نام
دپُن تس وتہت آیوای شاہ زنگ
چو شیر سیہ آیو بر کارزار
مہ دنومی چھوہی بخت واقبال یار
کہتوس سخت منگن حرارت نتہ
تُسند خون چیوتم چو شیر نرہ
شہن بر وتہکن خاک بر سر لدان
کمر بستہ یم آس ہمت دراجنگ

سو کبک دری تیز لگو لارہ نے
سکندر بصد کرّو فر بہر جنگ
دہ چھوی حان پتو فیراز ملک نیر
یژھک ہی مہ دنومی گژھک رستگار
دُس سینہ ودل رٹن کینہ تنگ
نہ چیت کرنہ تم آبکوی غرغرہ
ولوک طوطیا نوشہ سندل حال تس
سپن خستہ از ہیبت شاہ زنگ

تہ ڈیشت شہن یا ارسطو دپُن
دپُن تم چھوہی چارہ زاگو کہٹت
ژہ بر تخت دزک بہت یا دماغ
رنت مہ انیو تہو نہ پانس رٹیو
رنت یام آنن سر گوسفند
بیکبارگی از گرانی لوتن
بجلدی اکس زنگیس سر ژٹوک
کلہ ہیر کر ہنس کتہ سنز رنت
خبر کر بویم یژہ حلاوت چھہ یت
دچھت قول وفعل خداوند تخت
سپن سُست زنگی تہ ردمی دلیر

تدبیر خوستن اسکندر از ارسطو

ژہ بر وتہکن تمن واتناون دماغ
ولیکن تہوکن وتھو ازس دی پت
کہنس پٹاہ نت تیز تر کر زہ دند
نتہ بوزنت شہن سوز کھنہ شیر نر
نبر کن کڈت ژورہ پاٹھن کھوک
بصد رغبت دا تہا کھیو شہن
نتہ زنگین نیرہ ہن اکن زہ رت
پکان گی بہ بیش پلنگر ولوک

چھو کیا چارہ یت سخت فیلا سپن
بتنگی انوک اکن زہ زنگی رٹت
ژہ دپرک اکس زنگیس سر ژٹو
سر گوسفند سیہ رن تہیت
سو ہیبت دپن یام زنگی سوتن
انک چند زنگی رٹت تنگ تر
تہوک بر وتہکن پادشاہس انت
دپن کیاہ چھہ شیرن عجب ناٹہن
تمن زنگین ہیبتاہ بیوٹھ سخت
پلنگر گرفتار ہیبت انوک
انوک حملہ بر جنگ زنگی چو شیر

پگاہ درای ساری تیاری کرت
سپن شور آواز کوس درای

مصاف کردن سکندر بازنگیان بروز اوّل

وچھو کس گژھی بخت یاری کرت
دلاور کمر بستہ بر جنگ درای

پو روز قیامت سهن شور و شر
دوان ناله کرنای و رنای وس
گوڏهنی زلشکر گه زنگ دراو
سیه روی و بدخوی مردم آزار
بیکدم ستن نن انن زیر تیغ
سپن هیچو شومی گرفتار لت
کرن رای رومی سپن ست پای
پئی رزم زنگی تیاری کرن
زراچین دپن روزون بوز سوز
ملک مز تهتن گرد جانش تهی لی
دوئیم زنگیاه آولاان چو شیر
پکان آویو واوتن گو تباه
دوئیم کانه اکها تاشب از خیل زنگ
پتهرو تهو ز اشتر مور زتم کمر

زصحراو کوه دور ڈل جانور
گنڈک پام صف درای زهر طرف
دلیره زراچه امتس آسو تا و
وتهن ثراف دپ لاف وراه دتق
کرن ماره یکبارگی بیدریغ
نظر که شهن تیز کها ور دهین
چهه کیاه چاره بچراوه فی و خدای
گڈن تیغ چارن گرشن تنگ تنگ
زه چهوک خیره گومت کری تیره رو
ونت پئی بیکضرب گرز گران
بیکضرب شمشیر شه گو سه سیر
بتهے پاڈهه مارن شها شیر دل
مقابل سپن نه شهس بر جنگ
آرامگه بیوڈهه با صد قرار

زهر سو وزان آسو ناقوس کوس
چو شیران نر پهلوان سر بکف
تشند لیوڈهه قدزن خت درچنار
ز شمشیر خود شیر ماردن هتن
دهپت رومیو کهیوتر اس رپت ود
همن زلزله سخت پیو مت دهچن
دران رزم چابک سواری کرن
رکابن لمن ان زنگ لا ریو بزنگ
زلک کنو کلک فئن ملک کرمولی
کرن گشته پیوسر نگون خون هران
تریم رو سیاها چو مار سیاه
ززنگی کم و بیش ناسی دهیل
سوئی ڈیره آئن قدم تیز تر
تهون چوکه پٹ هر طرف چو گرد

صبح پام فلو لگو ونے ڈهل
چو شیر نری زنگی و بربری
سمندن کهست کش کمندن کڏنت
زهیبت متن خنگ گیمت دهین
ززنگی تمس پئین اکها روبه دراو
گنڈنت دراو فی الحال سامان جنگ
کڏنت کش تبرکش سه سرکش دلیر

مصاف کردن سکندر با زنگیان روز دوئم

لیون جان زتن نه ور مندن کڏنت
دگر باره شه دراو چون شیر نر
بدریای خون تن کرن غرق ناو
کهست بر سمندی کمندی نجب

سمی پهلوان یک بیک جنگ و کل
گرنت تیز دندان بمردم خوری
نظر پام بر لشکریان کر شهن
گنڈن پا نه بر جنگ زنگی کمر
نه ڈیشت پلنگ چو غران پلنگ
سلاح آوشیرت نبرت ز صف
نبرد راو از پرده چون نره شیر

بتندی نبرتیغ ہندی کُدرت
نی وَن بنی کیاہ درین کارزار
کران جنگ تم ہمچو شیر و پلنگ
دُو نوی سپین جیر کاتھ گونہ زیر
پلنگر نکنک آ و شاہن دِ پُن
بہ زور آوری سازیری پگاہ
زدست شہنشہ ٹھا بید زنگ
سکندر وچھوک پای برجا چو کوہ
شہس شور ہا دُن تہ نزاون جلو
چہ از گرز و شمشیر و تیر و تبر
خدایا دہتو شاہ اسکندرن

دُن بادشاہس کھوتُن لکُٹ
تہ بوزت سکندر سپُن خشمگین
بتندی ڈنک زخم کاتھ گونہ تنگ
کرک از دم صبح تا شام جنگ
چھولازم تھون تہ پروارہ سپین
بہوی عذتھا وک تہ تراوک نہ ہر
سپین ہارہ از خیل سالار زنگ
پلنگر وچھت جنگ تہ تنگ آ و
قضاءَن کرُس دو ردوش بلوَ
خلل گونہ شاہس بک تا رمو

دچھوکس چھوا اقبال یار و ر یار
بتندی کُڈن از کمر تیغ کین
کرت حملہ بر ٹاک کس تم زرہ
نہ تھک خسرو روم نہ شاہ زنگ
چھو بہتر گرٹ ہون و ن آ رامگاہ
سپُن یام شب درای و قت سحر
سو ہیبت ا وچھت آی زنگی ستوہ
ولیکن ہتو چارہ ناچار دراہ
ہتس و اریاہ زخم لاین لسبر
کُڈن تیغ لاین آ بان جنگجو
اکی ضربہ کرس جدا اسر زتن

ظفر یافتن سکندر بر لشکر زنگیان

بہ لشکر کرن حکم یکبارہ گی
بشش برہ و تیغ و تیر و تبر
بتنگی گرفتار خواری سپین
بدست آ و مردن بجز در دو رنج
ز زر و سیم و لعل و گہر بے شمار
کرن برت اکس تازہ بخشایشاہ

کر یوز نکین وارہ آوارہ گی
گرفتار گی زنگی و بربری
بزاری حبش نبہاری سپین
بہ انبار ہا مشک کافور و عُود
ہر پیش سکندر الوک بار بار
دتن برت اکس لعل و دُر و گُہر

بسمت آیہ لشکر تو لک شہ رو شہر
ز اقبال فیروز اسکندری
ز غارت ٹھا مال و اموال و گنج
زرہ ہا و شمشیر و خود و عمود
تہ ڈیشت سپُن شاد دل بادشاہ
تونگر سپین سار لشکر ز زر

ز گنج و گہر یام لشکر برن
کرن واریاہ تحفہ لت رنگین
ٹھاہ سون نیم و روپ و اریاہ فرس زر
ٹھاہ دربر گارہ شتر بے شمار

تحفہ فرستادن سکندر بہ دارا

ٹھاہ عنبر و عود کافور تر
لدن دارہن با دگر پیشکش

تباری بہی شاہ دارا کرن
غلامان ہندی کنیزان چین
ژٹت کن تھند واریاہ اُڈ بہ بار
حکمد منس گونہ اکی ذرہ خوش

ڏٺو نہ تنھن قاصد کي جواب
سوڙ نہ تھو رہ قاصد لڌ باج ذو
چھوٽي تاج در کار لڌ ذو باج
بيہ ڏو کناہ نہ ھالاہ گيرٽ
ڙہ چھوک شر گنڌن ھالہ شوبي حال
انت تنگ جنگ پلنگر مشي
سپن پام تن قاصدھن شيچ ونت
جماٿاہ ڏھنڌت کي ترن ھنر الو
ڏيون قاصدس يد سو لشکراني
ڏوکن ھٿ منس ھال آ اتش شکست

انھ شاہ اسکندر سن اضطراب
ڏيون قاصد سن پڑہ اسکندر سن
ننہ ون ھمي تاج نھا ونہ راج
ڏيون قاصد سن پڑہ تنش سربسر
سپنوس دلاور مہ گرڈھنے خيال
اٹھي تيز لشکر پي کارزار
تھون بنہ تہ ھالان وڈھ کرن آشت
بحکم شھنشہ انک جا نور
سپاھن تھندن مہ نش ھي بھي
تمس بد چھو در دل تمناي جنگ

نہ ڈپوش جواباہ نہ لڌش ودود
غروري گئي گياڙہ پيدا ھرس
ڏٺرن قاصدس نيل بستاہ برت
بيوک معني صاف کاي بے خبر
مہ گرسرگشي چھوٽي دل آتشي
ڀلن نھالکن پونٽ آسي شمار
شھن حکم کرنيل جھکيرٽ ڀھنو
بيک لحظہ سارڈي کرک مختصر
پٹن ھالن پاني مہ ٿھاون بدست
خبر جھيں کرم کياہ بالا رزنگ

کرن منشيں حکم تل نم قلم
کہ اي شاہ داراي باطل خيال
خيال سري تراواز سر کڍت
کرم بد جھالنس اندر پادشاہ
مہ تل فتنہ بدبخت چھوي صلح کر
لڌي نہ کڈي سارزور آوري
در آن خشمناکي اميرن ڏيون

نامہ نوشتن سکندر بدارا

تلوت پردہ پاني کھمون لڌٹ
ڙہ کس نش انوت تاج و اورنگ زر
خرابي مہ کرزور ہ ملکس اندر
ڏٺن قاصدس خط پکن گوشتاب

لشکر کشيدن دارا بجنگ سکندر

لکھون خط بداراي گردن حشم
مہ گرڈہ غرہ بر لشکر و ملک و مال
زفضل الھي عجائب جھو کياہ
ڏتوي ماجہ مايا الوٽ ازپدر
انت تنگ بد يکھہ بجنگ آوري
پيرت خط ڏيس ڈ اھس گي کباب
سو شير کياہ سنا يوٽ خبرہ سپن

بتندي کرن حکم يکبارہ گي
شمار ھن اندر آهي نولچھ سوار
خبر پام لب شاہ اسکندرن
کمر بستہ سرمست بر کارزار

کڈو سوي مقدو نيہ پارہ گي
چو درياہي جو شان بجن گي وم
اميرن ڏيون جمع لشکر کرن
مقابل سپن دارھن ھيجو شير

سپن جمع لشکر کرک تت شمار
خرابي انکڏ رھمہ مرزبوم
شہ لچھ جمع گي خاصہ سوار
بشبر افکني جيست و مست و دلير

سپین پر و پړ و شور محشر تلوک
کړلت تیغ هندي لصبګه و فر
کړک جنګ شیرانه تا وقت شام
ډیون منزلاه آ و درپیش کړه پوټ

تبرزین و شمشیر و خنجر تلوک
کړک جاري ز رومیان ی جو خون
بآرامګه آی ثاماندک مقام
شهاه آسو فکرن اندر ګو متن

دلیران ایران چو شیران نر
سر سرفرازان کړک سرنګون
سکندر پکان آ و در خیمه پوټ
بند بیر واراه سو لوپو ملتن

چهو داوی الکهان آسن ی چوبدار
نمی آی شاهن د پوک غم مه بر
بتنګ آی از جور و بیداد وی
بشر طلکیه دک دون سین پره ګنج
نه بوزت سپین واره تم چوبدار

عهد بستن سرهنګان با سکندر بر قتل دارا

تمس نش چو اقبال برګشته ګی
کړک عهد شاهن د هو سیم و زر

کشته شدن دارا از دست دو سرهنګ

تمن و اراهس خاص خند متګدار
نه زن داراهس اهن چه نز دکتیر
ډ ټو سر تمس اهن ثره کا سوی رنج
برین وعده یډ وی ګند و نوه
کمر لبسته بر خون دارا تیار

پګاه یام ګو ګرم بازار جنګ
ظفر یار شاه سکندر سپین
حق نعمت شه فرامش کړک
کړت ماره بیچاره تر اوت تپس
بیک زخم خنجر کډس جان ز تن
د چهون خون ز پهلوی دارا پکان
تلون سر تمس نغد کوه هن ټ پړ ټن
مه کړ در مدارای دارا تلاش
نه بوزت دپس شاه اسکندران
یوان چهمنه خوش سر زمین چل نو
چهو کیاه چاره دارا چهو ګو مت ډ کار
ملک یډ فداثی کړی تخت و تاج

سپین مشتغل شیر بر کار جنګ
تمن د لاهس بو نه کانه پیش ر و
پین روی از لعنت حق بر کړ
پکان ګی شهس نش د آن زمګا
ادا کړ بخشش مزد محن
پتهر پیو ملتن خوار بر خاک و خون
اچهو کن هرن خون جامتر ز تن
ګره هي کیامه نش چهو سن بو مضطر ګمت
بو چهو سن چل کړه شهریار د زمن
ولیکن چهو کیا سو د افسوس کهن
کړن ون دوا کهه اهین نه بکار
ز تخم کی و نسل اسفندیار

ز دارا پراکنده لشکر سپین
مګر تم نه زن یار بیګانه خو
ذلوک نس اکوی زخم خنجر پلس
د پوک ګال دشمن با قبال شاه
نه بوزت تمن سین خسته ګو ګډ کان
سپینش کلاه سری سرنګون
بتندی دپس د اهن د ر باش
جګر خسته از ضرب خنجر ګمت
غرض چهو منه نا حک ګرهو متن ناج زر
رضا بهت قضا هن بنا چاره د ان
دوا ثها نده لپس دا نه مرګمن علاج
نشانه تیوی آ سو در روزګار

غرض ھا چھوکھہ در دل جان شاہ
وی چھوم بھارس منزا ممت زبول
دوئیم تاج وتخت کیان وارجھہ
بہ بے پردہ گی محلہ خاص اندر
نہ راحت دہ جان دل ازان تہ
ونت ئی دتن جان شہ گو ملول

اچھو کن بجا آنہ فرمان شاہ
اول کر زہ تادیب و تنبیہ ممن
خرابی کرن تاج و تختش چھ بیچھ
صحبزادہ چھی روشنک بیبان گور
بعقد نکاح بیدزنگ آن نزہ
ودن تہ لدن گنبدہ تس نی زر

دپن چھم ترہ حاجت کر کن قبول
بیوبے گنہ مُنہ خنتہ کرہم بدن
ترئیم چیز کر زمنہ نند گذر
لُسند روی روشن تراز پارہ نور
بہ تم ون نہ ساروی شھن کیہ قبول
کرن تس دران گنبد زر قبر

انُن پانہ در شہر ایران قدم
خلایق وچھت دادو دین پیر وری
ممن قاتلن دون دتن گنج زر
خرابی ھس واتہ بے ریو شک
بشادی چراغانہ شہرس کرن
زہ ھنوائی خود دتن بہرہ تس
کرن تازہ آئین دین بلند

آمدن سکندر در شہر ایران و کیفیت آن

کرن خوار بردار تم بدگہر
سوزن سوی مشکوی دارا وزیر
زبخشش ہمہ شہر ایران برن
سوزن با ارسطو سنہ در شہر روم

کرن رام گردان ایران ہم
سمی نہ لمی بفرمانبری
منادی کرن تیرہ بین بہ نمک
انن روشنک ہیچو بدر منیر
لکھون با رملک عجم مہرہ تس
بفرمان کرن ملک ایرانچ موم
زٹن نہ کھٹون رسم آتشا درند

رفتن سکندر بملک عرب

بملک عرب آو ساروی عرب
کرن حج ہرن وار با سیم و زر

سیپن رام تس تحفہ انہن عجب
چھکون ہن بحروار و گوہر میں

سوی کعبہ آنن قدم تیز تر
طوافاہ کرنت آو سوئی یمن

رفتن سکندر در شہر انجاز و رام شدن دوالی

زہ آبادگان قاصدا ہیچو باد
دلیراہ درانجاز و ہمت چھو سخت
دوالی چھ ہوتس نا وچون شیر نر
مہ از ہیبت او وچھ تیزدل و نیم
بانجاز شہ زاو چون شیر نر
کمر بستہ تس آو بر چاکری

گنڈن سخت بر کینہ جوئی کمر
شہس ہو قس گوگوش یا ممت کرن
نقارس کڈن ذندنہ و نوشو شور
سٹھاہ تحفہ آنن شہس پیشکش

پیکان آو شاہس دپن بوزداد
ہون باج ملکس رٹت تاج و تخت
دوان ارمنک باج تس کن زہیم
کڈن تیغ شور قیامت کرن
نہ بوزنت دوالی بفرمانبری
ممس ٹپ سپن شاہ راضی نہ خوش

بشادی وڙن خلعت خاص ستی
تمس سیت تا ہفتہ شادی کران

کران عشرت و عیش سیر و شکار
تمس تحفہ نوشابہ لد بیشمار

زنانہ چہ و اسنہ کانہ شیر مرد
بمردانگی پادشاہی کران

بسرعت کڏن رخت شاہی زرین
کرن زیوراہ تازہ از سیم و زر

کرت زیوراہ بیٺ بر تخت زر
دلیرانہ نزدیک نوشابہ آو

نظر پام نوشابہ کر سوی شاہ
ڏین چال جیئن شاہ اسکندرن

کنیزن کرن حکم کرسی انیو
تہون بر سر تخت شاہ دلیر

کہ ای بانوئی نامور نیکنام
توی ما فرت سر ز فرمانبری

چھوی بخت یاور ز سر کر قدم
بین شیچہ و نان پانہ چھوک ہمچنین

فرستادہ کت لوٽ طاقتی
شدی ادو بہی گر بدی سیر مست

چہ اسکندر سی ہر خدمت مدام

رفتن سکندر در ملک بردع بدیدن
نوشابہ و گفتگو کردن با یکدیگر

بہر بردع پکان آ و چون نو بہار
پرزہن کس چھو شاہنشہ آئین مقام

چہ در لطف ہمثیل و در عدل فرد
شہس پیدہ گو شوق دیدار او

پکان گو بجو قاصدئی سو سیمتن
کنیزن کرن بخت شاہانہ تم

ترسنجاہ تہس کیت ہنون نازتر
ان نہ بجا رسم قاصد گری

سپن واقف از رنگ و اندوی شاہ
چھو سوہی پانہ کیا قاصدسر گو مجل

ملون عجب خاصہ نغمز رنیو
زبان تیز کر قاصدن در سخن

سبب کیاع چھو آ کینہ بہر سلام
وچھت کیا زبون کیک تنسوی

نجدمت گری ان قدم صبحدم
و نان کیاہ چھو ہم از سکندر خبر

بگستاخ و ئی مہ نش کتھونی
ڏیئ قاصدن کت مہ بیہودہ ون

کرن ڙھوبرن تانہ خلاص ستی
بہ اعجاز زبان کی قبادی کران

رٽن پام در ملک بردع قرار
ڏیہس نہ نانہ چہ نوشابہ نام

بحشمت چہ صاحب کلاہی کران
چو بشنید اوصاف اخیار او

بنوشابہ کر ڏیڏو وانو خبر
متہن غانہ زلفن کرن شانہ تم

فرستادہ از حکم نوشابہ تراو
کڏن نہ ز سر شور اسکندری

وچھت حال نوشابہ حیران سپن
بکیا بی ادب ٺہبا و ر سر خیال

انک کر سیاہ بیوٺہہ تت برٽ چو شیر
ڏیئن پتن ڏیوی شاہ اسکندرن

خبر چھی نہ از قہر اسکندری
زدونی بیک لحظہ ہا وٽ نہ روی

ڏیئ نورہ نوشابہ چھوی آفرین
سکندر نہ زی چھوکت بہن چارہ گر

انو کی سان بختن مہ انش دست بستہ
شو بیاز اغ ہر گز بجای زغن

مہ ہیو ساسہ بلند خریدہ غلام

جواباہ دیم پزا اپز گوم زیر
مہ کر کالہ داسی مہ آہنگم مجوش
چھ کمتر یہ صورت نظر وارہ کر
دمے سرفرازی نہ سوغات خاص
زہیبت سپن زردتھ رنگ رو
شہ شیر ہیبتن زیر آ لو
مبر غم یہ چھوی کفشنخانہ بہن
صحیح چھم لکھت شکلہ ہر ناچور
انک پادشاہس بصد گونہ چیز
ونے کیاہ تمکو چھو منہ معلوم نام
پکان آو شہ حمد ربس دپن
کرن سیت نوشابہ سیر و شکار
پکن آسو ہر جا چھکن مال و گنج
ہر علم واقف ہر فن علیم
پرژہان آسو دکار ما چارہ
کرن رت تہون دلہ جہان نام نیک
چھو کیاہ تس اکس بخت و اقبال یار
دتم لذت قند در زہر علم
دلس وسعت علم و میل عمل

سکندر سو عالی جہاندار آسو
رچھان آسو نکین نہ صاحبدلن

مہ دپ شہ مہ ید در سخن چھو سن لبر
زتصویر پز اک حریرا ہ انن
چھ ید چان پانی ہن چارہ کر
اتھس کت پیٹ خسرون کر نظر
زبان پیٹ رٹن ہیوتھ از گفتگو
باہستگی تس مدارا کرن
ولیکن پزیا یوت باطل ونن
کرن حکم خوان ضیافت انک
سہ نوشابہ استادہ ہیچھون کنیز
وثیقت لکھت کھیوک بانعمت غذا
سپن شاد آزاد از غم سپن
پن انگہ زنوشابہ رخصت ہلن
کران مشکل آسان کا سان رنج
ازانجملہ دانا بلیناس آس سو
کران آسو آسان سو پرت مشکلس
ہمیشہ کرن عالمن پیروی
سرخولیشن ہم عالمن گزنثار
چھو صدیق از صدق گمرہ گمت

کشادن سکندر قلعہ رہزنان
بدعای زاہد غارنشین

سپن تند نوشابہ پوس خروش
رٹن صورت تھاہ پادشاہن ونن
چھنے چان صورت نہ سپنک خلاص
بعینہ وچھن شکل خود در حضر
بدانائی خویش نوشابہ زانو
محبت دلک آشکارا کرن
مہ گر شھنے گمانہ چھ ما بیخبر
دوہس بیہ ضیافت ملون زنک
عجائب ضیافت فر سجد مت تمام
ہتن تس دہم تہونہ ناحق اذا
بہر درع رٹن بکید و ہفتہ قرار
ترادن دریاہ مال و زر تس کتن
مت تہ تر وہ سیت آس حکیم
تسندی شہن نس یاد رسلس آسو
باغاز فرخ باانجام نیک
زہرکس نین گوی در خسروی
آھی کرم غرق در بحر علم
کرس دستگیری چھو رچھ مت پتا
کرس دل مصفا چو برج حمل

شب و روز صاحبدلن یا آسو
تمی سیت آسان لبن مشکلن

امیر دکرس عرض کای شہریار
بہ کرآمیہ آمین شاہنشہی
شہن کھنتہ د پونکنہ بوزنت جواب
لجس از گذرگاہ دربند راہ
پکان بین اکھا آسو فی الحال تش
تمن ہانگلن شیر ضرغام واتو
شہس آ ونہ کانہ اکھا بر ننگھ کن
کرو قلعہ یکبان با تیرہ خاک
کرک تا جہل ور شیری جو شیر
امیرن پرذہن کیا چھو مدبر کار
دپوکٹ پادشاہن چھ ما کھنہ خبر
کران در زفلان غار یاد خدا
پکان تیزتر بر در غار آو
انن تیو قدم نگو گداین سواج
گوڈن کو نزبخش سہ صاحبدلن
کلید خدا چھی ژہ در آستین
دپن پادشاہس پکان دو دگرش
ذاقبال شہ قلعہ آوارہ گو
وہ ما آیہ کیھ شیر مردی بکار
سپن اہل رہبرن کرک التجا
ژہ چھوک سایۂ ایزد ذوالجلال

چھ پرنت جایہ لشکر گران کال بیناہ
سپہ میم چھ جنگی مد ارئتن
چھو بیوقت پاسنخ دپن صواب
برت رہبر لو اک قلاباہ وچھون
نوان آس بدیہ آسہی مالتش
چوا ز مقدم شہ خبردار گے
ہتوک پا سپہدار مل پکن
بفرمان شہ شیر نر گے تیار
اتوک نہ زدژ اک کلو خاہ بزیر
دپوک تو دہ کیھ کرنہ شاما کی
چھو مانیکمرداہ دپن دشت و در
سپن پادشہ و تہو تیوی عزہ ون
ز خلوت سوی محبوب حبیب راو
دپن پادشاہن خیین د چیز
دویم تیغ آہنین دشن عادلن
دعا کرتہ میم ژورگر ہتن خراب
سپن تس ور آوارہ خوشنو دگرش
نظر کر شہن کن امیرن دپن
کرو نا جہل لگ ور تہیو کا زرا
تہ بوزنت دعا سار وی کر شہس

ژہ چھوک سکیمر دن گران دار رہی
کران چھو کنہ الا فقیرن لمن
کڈن سوی البرز حالی پیادہ
سو خلقن کنوی ٹڈ بلا پاہ وچھون
شہنشاہ عالی تتوت بام وا تو
کرنت بستہ دروازہ لاچار گے
تہ ڈیشت شہن حکم کر خشمناک
کرنت نا وگوز ہن املینہ ماہر
سپن شاہ عاجز دران کارزار
چھو مشکل انن آسمان بر زمی
دپوکٹ پادشاہ چھو اک زاہدا
بشادی ہتن نی اہدس کن پکن
دپن کیاہ سنا چھو شہس احتیاج
کمرن شست و پیدہ ای غنش متیر
بہ شمشیر سیتین گرم تا زہ بن
بہ بوزنت دعا زاہدن کر شتاب
بکان آو شہ منگو امان لہ ہز لو
ہمن خنجین شمشیر گیرن دپن
بیکلحظہ کرہ سکیمر دن دعا
ژہ زانک د چھینت نیک بد پریش
خداین دتن دین و دانش کمال

تمن رہزن دتونہ جاگیر خاص

مکاناہ عجب آسو پٹ ننت کوہس
تنی آسو کیخسرو ون تخت و جام
زیارت کرو کن امیر دین
شہس ہاو ونم تخت کیخسرو ون
کرن سوی جام جہان بین نگاہ
نہ آس مولی تخت لے تاجدار
پہو ملسند یہ جام جہان بین و تخت
پہو کرمت فراموش پروردگار
سوی غار کیخسرو سہن قدم
چہا ڈیوٹ شاہن در آن غار تنگ
ربن بر کمر بستہ در قعر چاہ
تہ بوزنت شہن کہار از قعر چاہ
نبر نبرہ نوک عزم یامت کیون
چہو حضرت نظامی لکھان اینچنین
سپاہ سرپری خبر دار گے
چو لعل مین شہ ازان سنگ لیا او
سو از جوہر بانی منور کرن

در بیان رفتن یدبدن تخت و جام کیخسرو

نگہبان تمکو بو سرپری نام
پکان آی ساری چہو تخت و جام
وچہیت تخت و جام جہان بین این
سو شوکت وچہیت دی تسخیر سلین
نہ پے می سو جام بین بکار
سیمنت چہ از مرگ اس بے خبر
چہ مشغول دنیای ناپایدار
بلیناس بہت شہ سوہی غار آد
کہن شعلہ نار زد بید رنگ
وچون کال گندھک ستہ زندہ تر
دبن آیہ دتو منت سو اندر شاہ
وتھاہ کا تہنتہ ایکنہ حیران سین
گلس بیٹ کو فی داریا ہیو کیٹ شیمین
سیمنت و تکر کی صاف لاگنگ تہ
پرن شکرہ دوبارہ دیناس آد
وز انجا تلون ڈیرہ یکبارہ گی

زغارت بہین کاروانی خلاص

پسند آسو پیومنت سو کیخسرو سن
یہ رو داد شاہین و تنگ خوش سین
سر پریکی شہس دراد بہر سلام
سکندر دماہ بیوٹھہ بر تخت شاہ
چہو دنیا گفاہ پان پاتس دبن
دبن کنتو سنا گو سو فرخندہ تخت
چہ زہانڈان نوی تاج اورنگ زر
وچون الغرض تخت و آن جام جم
بصد رنج و محنت در آن غار ژراو
بلیناس و تہوزو داز حکم شاہ
سجلدی کرن پادشاہس خبر
بر آتش چیکون عطر فاتحہ پرن
ازان کارہ اراد پشیمان سلین
سر غار کو بستہ لاچار گے
ٹکان تا سر غار نزدیک زمین
ستہاہ با سرپری و محبت سبرن
سوی شہر غزنین کڈن رہ گی

زغزنین جہندوستان نیون لے
بہندوستان صاحب تاج زاو
دران ملک یامت پدیدار گو

رفتن سکندر بملک ہندوستان و مسخر کردن کید ہندی را

ز آوازہ اش خفتی تیز تازہ گے
چو مہتاب اندر شب داج زاد
سو ہندوستان رشک گلزار گو

سوزن قاصدہ وانہ ون سوی کید
دپن شیر نر آیو ون چارہ کر
چھویٔ صلح لاگون منور کری
بہندی زتندیش ہیبت ان
بوچھوس نہ خریدہ مس حلقہ گوش
بزودی کرس پیشکش تخت وتاج
چھویدوی ہنس عا بلج دن
دہمنہ بچنگال دشمن نہان
لدس اک پنن کو ریوسف جمال
کرس واقف از راہ ہر نیک و بد
چہارم یکے جام یاقوت فام
پکان آدشاہس ونن سوبرہ
سوی کید ہندی الصبا کید ونن
کرت عزم تاراج این مرز بوم
ولیکن ڑہ اقبال چھوی چارہ ساز
ڑہ دن مہربانی نہ بخشس نیمی
ڑہ سیلن کرم عہد در انجمن
ہتھوت امین از جنگ و زجنگجو
ستہ شیچہ بوزہ ون کید ہندی یا
تموتو در چیز و سوا بے شمار
دو صد فیل و صد مرکب تیز گام

کہ تا سازد آن وحشی تند صید
چھوٹی باسکندر کرن کارزار
زسر تا قدم غرق در زر کری
کرن عاجزی قاصدس بے شمار
چھو کیاہ چاکرن ہٹے کرن آیو توش
یہیم بدپہی جنگ این ملک تنگ
دس باج آتا گرہ ہم تاج دن
بخدمت کرس پیشکش ڑور چیز
برخ ماہ انور بابرو ہلال
حکیما خردمند و لقمان کمال
دوئم یدمس پانہ ہنت ان چو غلام
تہس بپیدہ گوشوق آن چاچیز
الکھون نامہ کای شاہ ہندی زمین
بتیری زشمشیر الماس گون
توی آک از راہ عجز و نیاز
کرئت قاصدس سلیت شیرین کلام
ڑہ پٹ عالمک پادشاہ یدمن
ولیکین تشبر طبکہ یہم ڑور چیز
بیکیار پھل چون گل نو بہار
ستہا لعل و گوہر ستہا سیم و زر

دپن قاصدس گشتہ پکان تیز تر
کمربستہ چھوی شیر جنگی تیار
فرستادہ گو یک بیک تس دون
بوچا کر سکندر خداوندگار
سرزم ید غلاماہ زخیل اچ
ڑلس ملک تس ادت نہ چا جنگ جنگ
کرم عہد تو تام چھوس جہان
ڑونوی چھ تم پادشاہس عزیز
دوئم فیلسوفاہ فلاطون خرد
بحکمت ولس آسہ کانس ملال
تہ بوزت فرستادہ گو تازہ
سپن محو از ذوق آن چاچیز
لو آپاس از ملک ایران و روم
کرن ملک ہندوستان غرق خون
چھکوت آب ناپس کرت عاجزی
خداوند آست بینی غلام
دیکنہ زملک تو یک تار مو
بخدمت انک تحفہ زانت عزیز
بسرعت کرن تحفہ شاہس تیار
غلامان ہندی کمر بر کمر
عراقی نژاد اوچ تازی خرام

لدن پادشاہس سپن شادو شاہ
ہمہ اہل مجلس سپن کامیاب
وچھت تحفہ گو پادشاہ زہ رو
در آن گنج سربستہ در خوشاب
شہنشہ سوئی گنج محتاج گو
کرن خستہ یاقوت انس عقد در
زالماس تہ ندہ شاہنشہن
کران تت بغاغدلی چند روز

ازین تحفہ ما خانہ آبادشاہ
بخدمت انن لوڈان فیلسوف
بآن گنج پنہان کرن آرزو
بہت تت خزانس نہ شہمار را چھ
دران گنج مشغول تاراج گو
تولن قبہ جو راہ رو بک آبدار
کرن سفتہ ناسفتہ لعل یمن
زہندوستان ڈیر تامت تلن

بشادی پھرن یام پیالس شراب
لبوان تازہ از راز پنہان توف
وچھون خاصہ گنجاہ پر از سیم ناب
کران از پئی شاہ دیندار اچھ
زخود گو نہی بیخودی سیتا پر
ہمن تل وچھون جوہراہ تابدار
یہوی عیش دلبر دلفروز
دران شہر شور قیامت تلن

زہندوستان گو بہ تبت زمین
بصحرای چین خیمہ خالی دتن
کرن تا یکے ماہ سیر و شکار
دبیراہ انن نامہ لکھ سہمگین

در بیان رفتن سکندر بملک چین.

نامہ نوشتن سکندر بخاقان چین.

زتبت نمین آو در ملک چین
شکارس چھ ضرغام پیرن چتن
پس از ماہ کامل ہتن تم قرار
چوار زنگ چینی بخاقان چین

دبیرن قلم تول بفرمان شاہ
نمی پیدہ کرہ آتش و آب و خاک
چھو سوی وقت بیچارگی دستگیر
نمی دتو مہ اقبال شاہنشہی
بحکم خدا آمت ایران زمین
چہ اندر گدائی چہ شاہنشہی
زہ گو بینا دکتام معلوم زاہ
نوجم زنگین گردگی خاک بیز
بو چھوس سوی کرم کیدہندی غلام

چھکون بہ رخ ماہ خال سیاہ
خلیلس نمی نار گلزار کر
نمی پید کر پادشاہ و فقیر
خداین سپن بخش ملک و حشم
ولیکن مہمان خاقان چین
نظاہر زہ کہنام چھوے درخیال
بو کس چھوس مہ سوہا دلاور چھوکا نہ
بو چھوس سوی ہنگوم قہراہن پامر باج

گوڈن یاد آنن خداوند پاک
نمی آب پٹ دشمنس نار کر
نمی دتو مہ فرمان فرماندہی
چھو لازم ہمن نقش گزرن لشت خم
چھ لازم مہمان کرن ادی
توے بیخبر آسہ کت نوبت کال
بو چھوس سوی گڈ م یام شمشیر تیز
لسہ شمشیر ترندہ نہو منہ تاج
زنرمی نہ بوم صاحب تخت شام

مه کړه سرکشي ځکه زه اقبالي چهوي
کړک سرکشي چهوي تنت اندوبال
سوزک نامه سهت سوي خاقان چین
وچهون پای تدبیر مرشد دگل

مه گړه مست ځکه دولت وما ای چهو
سپین نامه از دست منشی ځان دره سهت
بمهر شهنشاه روي زمین
بجمع صلح ډلوهون نه تدبیر کار

گړه هي سرفرازي سپین پا ای مال
انوک قاصده اک خره دمند دې جهست
وچهپت نامه خاقان سپین ننگ دل
لکهون پاسخ نامهٔ شهریار

پس از نام جان آفرین جهان
زه پر پاچه چهوک د سهان تاجدار
بایران وتوران زه چهوک بادشاه
د ټت سارو عالم گڼهن چهوک نه سیر
مه هیو چهي شهاه زرخرید غلام
غلامس اکس سرفرازي کرت
خداین کرک پیدا ازبهر داد
ولیکن ده ازداد چهوک نامور
زه ځکه چهي غرض میان فرمانبري
بجان وبدل جانفشاني کړی
کران آ سو اندیشه خاقان چین

جواب نامه نوشتن خاقان چین بسکندر رومي

د ټت سار عالم زماهي بماه
زه ځکه چهوک شهنشاه ایران وروم
چهوکیاه پټ غلامن لکهون تهوم کلام
دلاور نه ځکه چهوک دلیري کمه
توی بخششن شوکت کیقباد
بوکم چهوسه غازي آمه گرڅهن خیال
بمثل غلامان کړے جاکړی
دتن قاصدس نامهٔ دلنواز

لکهون کای شهنشاه صاحبقران
زمشرق بمغرب زه چهوک نه مدار
بفرمان تو جمله بالا وزیر
بوچهوس کار فرمای این مرزبوم
زه نیو آک کمتر نوازي کرت
زحکم الهي لبي ناخبر
چه کیتاه زه هو درجهان شیر نیر
بیم خشم ځکه آنه کوهس نی وال
زه مهمان چهو هم میزباني کړی
وچهپت فدا گوشاه گردنفراز
چهوکیاه جان بش سیت از صلح و کین

رفتن خاقان چین در لباس قاصدانه بدرگاه سکندر

ادادات یامت سپین و تهوبگاه
خبروا زشاهن خاقان چین
کړن حکم آنیون دربارگاه
دمان از لکم لشکر بیزه کر
بیکبار کړه حکم اسکندرن
شهنشه نه قاصد د رآن بزم رو ود

انوک بیوه گستاخ دربزم شاه
دپن حکم خاقان بجا چهوم انن
تمس دست پابسته محکم کړن
بفرمان نه درای هاري بنر

بمثل فرستاده گو سوي شاه
چهوړتو قاصده آهنن نازنین
دپن پادشاهن نه بان تیز کیر
کهټت پادشاهن دیو مرم و تن
کرک قاصدس دست پابسته زاد
دپن قاصدس وان خاقان خبر

ته پوءِ زمين بوسه ڪري قاصدن
پڇيوس پاڻ ته خاقان چين جا ڏنخواه
ته پوءِ زت سڪندر ٿيو پڻ خشمناڪ
ڪرم حيلاءُ دل هر دو قربان تو
سڪندر ٿيو پڻ خوش ته خاقان چين
تنهن سبب شيرين بياني ڪرين
وليڪن ته نرمي ڪرينٿ بي شمار
وليڪن هي هفت ساله خراج
پسند آ د شاهن تند نوجوان
گرته هم باج يڪساني الحال ڏيڻ
دمي پادشاها بيڪ تيرٿ باج
بباز دو ٿهون خدا خسرو ٿيهڪت
سڪندر بغار غدلي تا زه رود
سينٿ ڇو ڪيا يون شير بيخبر
انهن ڪن نئين همت چه شمشير تيز
تولين روهين گرداند نبرد
بيڪبارگي دراي ساري سپاه
بحرمت شهنشاه چين بيهٺا آڪ
ٿهونٿ عهد ڪيو ڪمر بسته آڪ
نه ٿا ڏي ته پيشڪيه ٿا ڏي تاراج
بوگر آس جنگس مه ڪريونٿ جوش

سلامت خدا اٿا ڏني جان تن
وليڪن پوڇون بي گنه جو منه غم
بوڪياه زانو نهس ڪم زه نيو پانه آڪ
بخدمت ٿئي آس گستاخ پاڻ
ڪرن صد هزاران هزار آفرين
ز ايران تو آيو سن قصد جنگ
ڪرنت ون سرفراز در سهر ديار
ڏين پادشاها دمي گنج مال ول
تبسم ڪرن گويه بي شڪ حباب
ته پوءِ زت سين شاد خاقان چين
لکهت دم ٿهونٿ ٿنا تخت ۽ تاج
سوئي شهر چين آ ويا صد طرب
هرن غم ڪرن لات راتس سرود
شهنشاه چين آ وهت لشڪراه
جهو ظلمت ز ڪوس جرس رستخيز
ته پوءِ زت سڪندر دل آ زرده گو
ڪمر بسته شمشير هت ڪينه خواه
ڏيس پادشاهن ڪه اي دين فروش
ڪرنت ڪيا مه پاهن هر ڪي خام درآ
گندنت گل پيڪان آ وخاقان چين

ڏين ڪيا ڇو يد پرز ياد م شام
ڏين پادشاها زه ڪنهه جو ڪنه ڪم
مه ڪر سرڪشي ڪر ز فرمان تو
هه پوءِ زم چه لازم رحمن وا ز ياه ڌه
تنهن بعد مهرباني ڪرن
انت تنگ ٿا وينه اين نقش و رنگ
ڪري مهرباني دمي تخت ۽ تاج
ڏهيم يد خطا عمر تا هفت سال
ڏين بخشي باج هفت ساله هين
ڪرن بوسه شاهنشاهن زمين
ڏنوس پادشاهن تيغوتي ڪهت
ز شادي ڪرن نغمه تا نصف شب
صبح بام پهلو ز او شحنه بادر
ڪرن حمله يڪه بيره ڪوهس گرا
زره پوش ساري جه مردان مرد
ڪرن حڪم تراو ڪمر بسته دو
بخاقان چين بر ونٺهه گي خشمناڪ
يوي عهد ڪرته جو سي حلقه گوش
ڪرنت خوار ٿا وينه شاهي تاج
مه گرته يونت شاهنشاه خشمگين
ز جان جهوس يوي سوي غلغله در گوش دوش

ره ماڻوی پر شوکت پڻ باتيقين
وليکن ڙه پهوی بخت دولت غلام

تحفه گذرانيدن خاقان بدرگاه سکندر

دپک ڇهو کمزور خاقان چين
بو وحشي کرش طلعن چاپن رام

ونت سڻي ان تحفه شاهه حضور
ڇپين لعل پڻ نعل در رهر قدم
سو کرا سو کر بادپچاپن آسو
سو کاڏس مرغان طاڏس رنگ
کنيز اه سياه چشم و سيمين بدن
بشيرين سخن بيدلن قوت آس
ڏٺن منز تمس تحفه قل دند آس
شده بر در برج دولتش محل
ڏپن پادشاها صفت جمس تره چيز
بر ستم دلي ماره اسفنديار
کرن ناموز تاج تهاڏن تمس
زخاقان ڏنن استوار آسنه
ڏلس پيوس شک گوي تس نش نفور
نه غمگين بد بدار خود شاد راه

سٺاه لعل و گوهر جر بيرد سور
بتندي چو آتش بنرمي چو آب
نته ماسو تخت سليمان آسو
شکاري نهنگاه پلنگاه غيور
چو طوطي شکر خاي و شيرين سخن
شفق وٺه فلک مو ڳي خار ماه
ثريا گمنت د شفق بند آس
برفتار آهو بقد تازه سرو
گوڏن حسن مهتاب شوپس کنيز
سکندر سين شاد مسرور گو
هم آن تاج يکساله تراون تمس
ڏپن آسه يدوي بدل شيرين
زخاطر کرن ڏوريد آسه حور
وليکن سو سرپش خاقان چين

گراه بادر فتار صر صر قدم
برفتار شبديز دلدل شتاب
دويم جاناواراه ان تيز جنگ
تمن نا و طغرل طغان طيور
شکر لب تس شکت باقوت آس
زخس ٺ شب تار خال سياه
بمن منز تمس خال اسود زحل
بگفتار طوطي بخوبي تدرد
دويم سازوائين ترنم کارولر
بلطف و کرم سوي فغفور گو
وليکن ڏنس اعتبار آسنه
بشيري سو کر آسه شمشير زن
کرن نه مهر و کرم پادزاه
ونن نه سو ما بر جبين آسه چين

کرن حکم سازنده طاهر سين
عراقي غزل ارغنوني کلام
چپ و راست تره کان طاؤس رنگ
ونن فارسي شعر بارک شکر
جهتيا مي و شهد شير و شکر

بزم آراستن سکندر

ونان آس عبري و حسيني غلام
خوش آواز جون ملک کشمير آس
باواز داؤد هندي گهر
شهنشه دران بزم رضوان هو

هتوک سازوائين غزل ترون
چو طوطي ديوان ناله بر بانگ چنگ
بابرو کمان هي بقد تير آس
بهشتي صفت مجلس خوب تر
پرستار تس خوان خاقان هو

به پهلوی شه آسو بر تخت خاص
شو بن ماه هو شاه فرخنده پی
دلاسا بفغفور حالی کړه ن
یکت تیز گو از وطن گاه چین
سو سبزار ډیشت سپین تازه شاه
سپین پانه مشغول صید و شکار

کړنت دل اندیشه و غم خلاص
زچین سبز د اگو کړن عزم روم
مس سینه از کینه خالی کړن
بدریای چین د اتو چون نهنګ
چو از برج سرطان تابنده ماه
ز لطف خدایش سپین تا جوز

بعشرت شبی چند خورسند گی
تلون ډیره یکبار زان مرز و بوم
اجازت سهتن از شهنشاه چین
دتن خیمه حالی بدریا کنار
کړن ډیره تت لب بر جویبار
برابر چهولتن خانه و دشت در

چهو حضرت نظامی وایت گیر ان
بهت آسو بر تخت شاهنشهی
بخدمت کمر بسته تس بی حساب
چو چوگان سر سروران مین
پیبلی بعیش و طرب جام می
بابنجاز آسو س مکان د مقام
پس ان بوسه دادن دتن استغاث
برای خدا داد و بیداد بوز
قلاع و عمارات ابنجاز بوم
نه انجام کیهه تا آغاز رود
نه نوشابه دلبر و نازنین
شد از خارها خسته و ترمرید
ز ابنجازیان قاصد آم وکن
خصوصاً بنوشابه نازنین
مگر چهو بنه معلوم درفت و جنگ

استغاثه کړدن د والی دریش
سکندر از تطاول روسیان

هزاران چو کاوس و افراسیاب
دران انجمن شاه گردون رکاب
جوان آسو بر یاد کاوس کی
بدرگاه شاه جهان سر انت
که ای داور دادرس الغیاث
ز غارت تهار و سیون آن تنگ
کرک ری تاراج تا شهر روم
نه نوشابه نه آن پری پیکران
سپین خسته از دست دونان کین
بو چهو سینت بخدمت شهی همرکاب
بصد غم ونت سار پیغام ون
در آن دلخزینی سپین خشمناک

سو عالی نسب سرور سروران
شبن لتن لسر تاج فرماندهی
زحد حبش تا خراسان و چین
شبن نه آسو چون در حمل آفتاب
سو سردار عالی د والی بنام
زمین بوسه پیش سکندر انن
دتن ناله شاهانه فریاد بوز
نهو کنه بابنجازیان بوتی رنگ
نه از من نه بردع نه ابنجاز رود
نه آن مال و اموال و گنج گران
گل او که آواز بلبل ندید
همه اهل و اطفال من در عذاب
سکندر نه بونت سپین دلحزین
دتن تن خمش باش بی ترس و باک
انوم تنگ دارا نه سالار زنگ

دھجک بانہ از تیغ چون آہو بس
انوم نے رٹت آستہ کمر شیر مرد
یہ آسوم بدل عزم ملک عجم
دعا کر دبر شاہ والانژاد

نہ تہا وک الانی نہ پرطاس وس
نہ خاطر جمع تھا و بیباک وز
یہ بوزنت بہی فکرہ دل الجم
تہی فکرہ از شام تا صبحدم

سو قنطال وسی بصد رنج و درد
مہ گنڑہ تنگ دل چست چالاک رو
نہ بوزنت دوالی ہیں شاہ دشاد
کران آسو شاہ تریا حشم

صبح بام فلو وایناون دبل
بجلدی نکپت شاہ آفاق گو
تم خاتو نہ ڈیچھن بچپاق چین
نہ بیگانہ سندوی حجاباہ تمن
دیوک شہر یارن لبصد غطو یند
ولیکن نہ آہین پچرونہ زمام
نہ بوزنت بلبناس ان خرون
لبصورت پری چشم آہو برنگ
تمس کن وچہن بام آتسین
سہ صورت وچھت کہنتہ دکنہ
زبے پہ دگی چہیر لاگو نقاب
بہ بیگانہ وخویش و ون نہ پان
سپین خوش شہنشاہ عالم پناہ

در بیان رسیدن سکندر در بیابان خفچاق

چو مہ تازہ پیکر چو گل نازنین
امیران خفچاق آرن حضور
ولیکن سپین وعظ نا سودمند
چھو نہی رسم آئین من از قدیم
دیوک تم کرداک طلسما بفن
زبلور برزح کرن تس نقاب
تمس کن نہ نانہ وچہن بام آس
دین ہیم چہ خاتون بلور ناب
دیس شہر یارن چھو کیا ہیت سبب

بیکبارگی سارہ وی ڈیرتل
پکان تا بیابان خفچاق گو
نہ بر قع برخ نہ نقاباہ تمن
چہو چھ بے نقاب آسہ بدیدی حور
دیوک تورہ غیرت چہ شاہس غلام
ژملک یدزتن سرچہ اس مستقیم
سیہ فام شکلاہ کران تم زسنگ
چو بر گنبد نیلگون آفتاب
رخس ٹ نقاباہ نہون تام ہمس
نبحتی چہ از ننگ لاگن نقاب
دیس تم چہو مزاہ نہانی عجب
کرو پردہ آس تی چھو جاے برزتہ جان
کرن کوچ یکبارہ گی وتہ سپاہ

رسیدن سکندر در شہر روس

نگان گو پکان واتو در شہر روس
بیکبارگی روس گو مختصر
شہنشاہ اطراف جاکہ کرن
خدا زانہ مار وسین ڈاس گو

سپین نالہ محشر از بوق و کوس
چہو آمت شہ روم بر قصد جنگ
بہ شمشیر ساری مسخر کرن
نہ بوزنت سپین تند قنطال روس

کرک جلد قنطال روس خبر
ان روس و طاس و خفچاق تنگ
کمر بستہ بر روس و پرطاس گو
دین کیا چھو شیران گرہن از خروس

چه یدهی یت وس ربت بیشمار
نگر جنگ برلبط دگر مینجوری
زخزران و آلان پر طلس دوس
چه ازمیم وزوچه سلاح وسلب
بخدمت شهنشاه اطراف بس
کر و حمله زهنوا کی له روس
ابی کن مین آ سو آمت قضا
یهوی مشوراه رات بس کر ک

صبح یام فلو درای زهر جنگ
تلوک شور از ناله نای کوس
شد از ناله ها نعره حیدری
سپین جنگ قنطال و اسکندری
دوان شعله شمشیر خورشید وار
سر نیزه با آسمان شد قرین
ز پیر طاسی اک پهلوان دلیر
اکس کت بس گرز هفتاد من
بوچوس شیر خونخوار در کارزار
اکی زبره مارک دو صندیل
سواره کمربسته چون شیر نر
بیکدم بالماس پیر طاس موود
جواناه ملک زاده هندی بنام

زروسی کرک تمند شیر شکار
ونن کیاه چهو ساری دلیری سنگ
کرن جمع لشکر چو شیر شموس
نه روم با فر و فرهنگ آسو
کمر بسته از قاف تا قاف بس
چه نامردن این نه شیر افکنی
ولیکن یگاه هم ته وچیتن مزا
که صبحین نن نبرو مبید ان جنگ

مصاف کردن سکندر با روسیان بروز اول

بیکبار دیوانه جن و پری
دو نوی طرف آس محکم چو کوه
پوان دل پهلوانان شرار
گنده ک یام صف محکم از هر دو سوی
سوی رزمگه دراو چون تند شیر
دپن دو میو چونه کنه چاره ون
کر و توه بیکدم یکایک شکار
چه کیاه نبرو دلیری کیرو
زرومی بیک لحظه گو مختصر
کرن کشته بس دو راو درکینه ن

نه هیم جنگ نه اس نه جنگ آوری
پگاه رو دین روز محشر نبک
سپین جمع لو لپه نه دو تنگ طلب
وزین سو کران چاره جنگ آسو
هن کن دین کیاه چهو قنطال دو س
ولیکن چه استاد در هنری
نه بوزک یکایک دیهانس گرک
کره دشمنس یث کربسته تنگ

سلاح و کمر بسته از هر جنگ
سپین روز محشر هویدا بر دوس
زهر سو وزان آسونای جرس
زشورش اتوک سار عالم ستوه
زگرزگران آیه عاجز زمین
چو دریای آتش سپین دبروی
سپینزنس غرق پولاد تن
بلا شک یکایک گرز هوره دون
چهواک تیر یشه داماه نه دو دس ره دونیل
وه شیر افکن سیت شیری کرو
بنندی سواراه پتی دراو زود
تیهی پاته مارن ستت پهلوان
پئی جنگ پر طاس گو تیز گام

گُو کن جنگجوئی سٹھا پانہ وان
بیک ضربِ شمشیر کرین نہ دیان

کرن جنگ شام لاجک ٹھان
سکندر سہین خوش کرُن سرفراز

ملکزادہ ہندی سہین خشمناک
بادام گمر سارہ ہی نر کتی ز

پگاہ دراو در حلقہ کارزار
ز رومی اکھا دراو ہت تیغ تیز
ڈٹن سر تمس لن نہ دنیاس آ د
پیکان گو پٹی جنگ رومی دلیر
سہین یک قلم گشتہ رومی سپاہ
بردسی اتن حملہ پوشن بر نر
ڈین نیزہ پشتس انمر بند گوس
اکھا دراوتس نا و گو پال وس
سو گو پال ہت دستین مارہ گو
بیک زخم آن روسی سنگدل
اچھو کن تمس خون ظاہر سہین
ادا رات یا مت سہین آ و دوہ
گو ڈن آ دراو سک جاناہ شموس
ز پولاد ہند و ستان غرق ہس
سٹھاہ مرد رو بک بصد رنج و درد
دلاور چو شیر ژیان شمزہ نام
سٹھاہ روس گو شیر زوری کرگ
مقابل چو فیل دمان دراوتس
تہ بو زنت دوالی سٹھاہ تیر گو

مصاف روز دویم

کرُن نو را بلائیس نیزہ دیر
تہ ڈلیشت سہین تند اک رسیاہ
بعینہ بعس بارہ نے آ د شیر
مقابل تس دراو با اہتمام
ز سیبت دس و سہین اد ڈر
زشکر سمت آئی تس شہنا و
دلاور سوار قوم قنطال رس
سہین تند قنطال لا ران آ و
سہین پست سردار گیلی بگل
ز غم رات رس سہین بقرار

مصاف روز سیوم

قریحہ دپان آس ہس اہل دس
کڈن از کمر تیغ الماس گون
کرن نارہ یکبارہ گی در نبرد
پے جنگ وسی ہین تیز پے
لصد لرزہ از شمزہ دوری کرگ
چہرم یام شمزس مقابل سہین

الانی سوارہ ہنر بری شرار
سوارہ دویم تورہ پُر تر آتش
سو ویردس پر ٹاس نا مو سیاہ
کرک ساختاہ اک بام کارزار
شہنشاہ گیلی ز ریوند نام
کڈن ملک پتی شہ زریوند گو
زتن جان تس نیزہ سی سیت دراو
ز تندی زریوند خونخوار گو
چو شیر سینہ نا رماران آ و
سکندر و چہت خستہ خاطر سہین
پے شاہ گیلی دن زار زار
گندکی صف مقابل سہین زہ کوہ
سلیمز تن ز پای تا فرق تس
بیکبار جاری کرن جو خون
زار من جوانا توانا تمام
ز روسی سٹھا خارہ دل بارہ گی
سوارہ زاکن جرم نا دتس
سو ہاروت در چاہ بابل سہین
برزم چہرم سخت خونریز گو

بتندی کڈان تیغ ہندی گہر
سنجون برادلہ کمربستہ گو
بوصل برادر سپین مست جواب
ہمن جو درہ ناوزن آہن وشیر
دلبرانہ پتو فیوز از جای جنگ
دو الی بلیو دراس ساروی قصور

اکی ضربہ روسی کرن مختصر
ززخم دو الی سو خالی دماغ
تہ ڈیشت ان روسین اضطراب
بتندی ان حملہ چون شیر نر
دل آزردہ گو شاہ خورشید رنگ
سپین بہ دو الی سپین تندرست

ہمن آد بویاہ سود لخستہ گو
سپین گشتہ ہمچون سفالی ایاغ
سپین مستعد ک سواراہ دلیر
دو الی اکی ضربہ گو خستہ سر
دو اہت بلیبناس آتش جنون
بیہ گو تہوی تہو سو چالاک و مست

سپین شب گہ دراو سوی جو درہ
ملکزادہ ہندی ہمس روبہ آد
سہاہ نامورنا و دروس ہمس
ان حملہ ہمس سٹ چو فیل دمان
بو چوس شیر افکن کنوی شیر مرد
ز رومی و چینی لوپت فیرہ کر
کمربستہ گلدستہ ہیو گو تیار
دران معرکہ پہلوانی کرن
ہمن بہ و نہہ ڈکن بکانہ اکہا آ و نہ
ہمن روسین دست و پا بستہ گے
سپین روسین کتر قیامت تمام
نہ گو کینہ معلوم نہ کینہ ڈیوہٹ
سہاہ آفرین ہمن دلیرس دپن
بو یڈ ڈیشہ ہا روی آن شیر نر
مہ دیوانہ دل تہ تیزی ہایہ گو

مصاف روز چہارم

بدریای خون ہمس کرن غرق ناو
بگردن کشتی در جہان طاق آسو
کرن مارہ بیچارہ ہندی جولان
مہ طرطوس چہوم ناو کرمت زوان
مگر ہیرہ تل یل گرزہن مختصر
گرس کہنو سو تیر سینہ خشمناک
ہمن روسین خستہ جانی کرن
بتندی ان حملہ یکبارہ گی
کرن کشتہ اک ہت ہت زخستہ گی
جہان بام چون زاغ تاریک گو
سو کتو گو گتہ گو سو کتجایہ بیوہٹ
ہمس شیر مردن لوین آفرین
تنی بخشہ ہاتس دو صد گنج زر
کرن الغرض جنگ کینزن ہن دو

چو گرگ جوان مارہ نے لگو برہ
سوارہ دویم ناو طرطوس ہمس
سو تہو در جملہ آفاق آسو
سو مارت ہتن لاف و بن زبرد
نہ گو ستم روس وسی زبان
نہ بوزت سواراہ ز چینی دیار
سو طرطوس افسوس ہمت گو ہلاک
سو ہیبت دچہت دو بیایہ دراونہ
کران روسین وارہ آوارہ گی
کرن جنگ شیرانہ تا وقت شام
سو طوطی سوی ڈیر نزدیک گو
سکندر و چہت در تعجب سپین
چہوان ان چہو کر بلکہ شیرغژین
مہ کرڈیوٹ افسوس کتجایہ گو
ہنانی کرن ڈاس کنیزن کوہن

دوہا اک بنیو آخرالامر سخت
زرہ سی اکھاڑ دراو چون تیر مست
بیت تم قدم تراوت جایہ چاؤ
ندتس تیر و شمشیر کو کار گر
غنیم سٹ جہان تنگ و تاریک گو
سکندر سپین جبوزان نہر دل
پھوکیا چارہ وان مو دیت بیو نو گت
تتی آسو شخصاہ خرد مند و حسنت
نت اندر چھیم آسہ و بیچ شمار
متاع پیرن کس تہر جھک بیشمار
شوکن تا شب دلے و زمست و خراب
سمت جہیں بلت رہ آن سروس
چھ امسی کٹان عالمس آنہ تنگ

مصاف روز پنجم

نہ تس گر گھس نہ سلاحاہ بدمست
کھورن شستر و سخت زنجیر تس
نہ پور روتس گرزہ گاوسر
اکی زبرہ مارن سہاہ شیر زور
مقید سپین پای ل تس بگل
ببر پالس کتون بڈ بلایاہ چھو کیاہ
کرن تر دعا بر سکندر سخن جست
لصبونت چھہ انسان نہ انسان گہر
بدبنیا چھواَن پٹ مین بکار رو بار
چھ روسک ہل تو گٹ تان زہمن
زشادی چھ و این سہاہ نای کوس
سپین دلیفنگر شہ دین نیاہ

دونہ وی طرف درای ہت تیغ و لخت
کو ہاہیو سپین اندران رزمگاہ
نہ ازتیغ پروانہ از تیر تس
منس بیس و لیرانہ نزدیک گو
نشہ نہ تس منس آسنہ فند مور
وزیرن دوپن کیا چھ یت مصلحت
چھو کر آدمی زادہ آیا چھو کیاہ
چھو نزدیک روس بیکی کوہسار
بنطق و سیر بوزتا گاو خر
چھ اکثر گلس پٹ کھس وقت خواب
کران جہس گردن نصبد مکرو فن
مین سختیاہ وانہ بدوی بجنگ
کران آسو اندیشہ تا صبحگاہ

پگاہ دراوتس دیہ درکارزار
گوڈن تیر باران تس پٹ ان
نہ تس گرزہ پورو نہ شمشیر و تیر
وچھن صورتھ زن منتر زاہن
سو سنم گرفتار دیو سفید
بند ہیر گنہ ہوچارہ کینزاہ کرن
ان خنگ ہتلی ہلین تس سع ا
سپین تس گردن رجت بلند

مصاف روز ششم میگوید

سپین تند درخیم خاطر ضمیر
سہ صورت وچھت شرم پیدا گیس
سپین یام گو نام شہ نا امید
دپس تم چھو ہی چارہ ون بانہ نیر
کمندہ قوی نز ہرن تابدار
لمت سوی لشکرہ گہ خود ان

سو آہوی چلین شیر دل گلعذار
سترن ہت کو ہمین کیاہ چھ یہ حاصل کھون
بتندی زمر کب انن بر زمین
تھے پاٹھ ٹپترن کھس روس
بلبنا سن آن چھو آخر مرن
رٹن دو کمند آہنین آن دلیر
بیکبار گی یام لاین کمند
سو درخیم حالی بزندان دمن

دزن رویو ہتو وزن میو
زہر سو وزن بربط و چنگ و رود
بشادی کرن سار قیدی خلاص
ہستی ز مجلس و تہت لو نبر
تہوا بن پٹیس شہ دراو فیرت نہر
دران بزمگہ ماہ و خورشید ود
پری چہرہ لوزت سپن تازہ روے
ز خاقان چین بادشاہن کنیز
بلطف و کرم یاد کرن نہ زاہ
و چیم چان مردی کرم اعتماد
ہلن ساز واین لفرمان شاہ
سپن تازہ رو شاہ فرخندہ فر
کران آشوستی بآن زلف و خال

تہ ڈلیشت شہ روس یوسن گو
بیکجا شراب و رباب و کباب
سو ذر خیم بے بیم در بزم خاص
سپن ساعتاہ داتو در بزمگاہ
سپن در تعجب شہ داد گرہ
پر ز ہس بادشاہن پنہان جان
دعا کرد بر شاہ فرخندہ خوی
بصد فخر شاہنشہس آتہن اس
بدید ار خود شاد کرن نہ زاہ
مہ معلوم چہوم زہرہ چہک د سرود
سپن زہرہ تسر مندز آواز ماہ
ہستی رٹن نالہ آن لالہ زنگ

ظفر یافتن سکندر بر روسیان

سکندر سپن شاد لاگن سرود
چوان گہ گوان گہ گہوان بے حساب
دلوک می تس گوس ہید اثر
اتہس کہت پری پیکرہ ہیچ داد
کرن حکم ساری نبرد رای زد
زہ کس چہوک کتسکو سار احوال ان
دپن چین لوسی نازنین خوش تمیز
زنانی بو شاہنشہن اہنس
دیوس پادشاہن بوقت جہاد
باواز داؤ دو تہ کر سرود
چو طوطی ز لب ہا ز نی لب شکر
در آغوش چون سرو شمشاد تنگ
بعشرت کڈن رات گو تازہ حال

ز خلوت بگہ دراو خورشید وار
کمر بستہ گی شیر نر ہر طرف
سپن وقت نصرت بشاہ دلیر
سو ذطال آنن رٹت در کمند
تو لکس ہوس واین ہتوک ناحق کوس
چہ از طاس اطلس چہ زربفت و تار
بانبار ہا در شہوار آسو
سپن تازہ دل شاد انس فتح روس

سپن گرم ہنگامہ کارزار
در اختر شماری بلیناس جست
دپن حملہ کر وقت چہوی لاگ شر
بیکبارہ گی روسین ہیو رسخت
منادی پہرک زلوین طاپرس و روس
سمور سیبہ قندز نامور
بجر دارسون رپید بدر آسو
بشادی سیہ لو نشا بآن حضور

چو محشر سپن شور و شر ہر طرف
کہ تا کے شود دست بداہ خو مست
بصد حملہ گو شاہ فیروزمند
سکندر سپن صاحب تاج و تخت
ستہاہ مال و دولت روسی دیار
چہ قاقم چہ کمخواب و سنجاب تر
تہ ڈلیشت سو اسکندر فیلقوس
کران باد والی ملک ہمہ در

ببر دیع سوزن تم بجاہ دو چشم
دتن ہتں ولیکن پٹن نہ خلال
نہ بوزت سوقنطال وسی اُنُ
دگر بارہ گو شہرہ ، سک سو جام
براغی چو باغ ارم دلفروز

کرن ملک یو دیع چو باغ ارم
دتک تیریتں تم رٹت شاد گو
مُتں خلعتاہ تازہ دربر تہھنُ
مقرر کرن ور ہیت پاج ہتں

سو ڈر خیم آنُ سہاد گنج دل
سوئی جای خود تیز چون باد گو
کرن حلقہ درگوش تس چن غلام
میسر تہون تخت و ہم تاج ہتں
کرن عیش تس سیت تا چند روز

شبا اک ہنیو تازہ چون عید
کرن بزم گاہ چو نوروز جم
ز یک سو مغنی در آواز گوش
پہیں بادہ ہیکر لالہ رنگ
سین مست ہو بدار دلدار شاہ
گراہ طاق ابرو و چہت طاق گو
گراہ حلقہ گوش شکر لب سین
گراہ پہلو سو سینک گلستان و ہمت
بگلستاخی دل بگلزار یار
بیکبارگی تیز تر اوتی ز شست
نتہ ما سوا راہ بقلماق آو
زخار سنان سر کرن دو رتز
سین شادزان بادہ خورشید فر

خلوت کردن سکندر با کنیزک چینی

ز دیگر طرف ساقی میفروش
کرن خیمہ خالی ز اغیار زود
پئے شمع پروانہ گزدار شاہ
گراہ زالہ لگو دام کا کل و چہون
گراہ غرق در چاہ غبغب سین
ز شوق دلارام دل نا رگوس
ہتن تازہ چہاون گل نو بہار
نتہ ما بگل شعلہ نار گو
زنخشب تمن جو ی سیماب دیں او
نتہ ما بھرن از صراحی شراب

درو ساز واسباب عشرت پدید
بیکجامی و مطرب زیر و بم
سکندر سین مست ز آواز چنگ
انن ساز و سینا رو بہت بار زود
گراہ گلرخس کن سو مشتاق ہو
گراہ زلف شہمار اُس سن چن
گراہ تازہ گو نار پستان و ہمت
عنان دل از دست یکبار گوس
رتن گل در آغوش و سنبل بہت بد
عرق از گل تر پدیدار گو
نتہ ما دو برگ گل از یکدگر
بجام مصفا تر از سیم ناب
انن شب دم آن عیش و عشرت بلی

به مجلس بگاه در او خورشید ہو
مصاحب سمت آئی ز ہر طرف
کران بو دلایل ز نو و کہن

رفتن سکندر بظلمات بطلب آب حیات

ہمت دو دیک یک بیان صدف
و ناکان آس اف وصا شہر و بلاد

کہست بیوٹھ بر تخت جمشید ہو
زبان تیز کر سارہ وی در سخن
لطائف انان آس شاہ بنیاد

صفت آسو اک از خراسان ونان
چھ نت جایه گنج فریدون دفن
تیھے پاٹھ پرت کانه دلیلا عجب
به پیری سٹھاه مغز بیدار آسو
کرت جمع مال جهان کیا چھوڑن
بظلمات گرته زمانه آب حیات
دیون پادشاهن چھو کیات صفت
بوہے تاک گرہ تهن و نوم دل جواب
پس از آفرین باسکندر دپن
تت اندر چھو چشماه چوب زلال
انی نے مه نش پره نه گرته کرن یقین
کرن حکم والو همین لحظه دل

چھوپنت جایه سون سهل پاٹھ بیان
زخوارزم و چین اک ون نن داستان
ونن نه کرن فیل و قلاه عجب
دپن آسه سیں چیز ناپایدار
پتو پرت اکس دو رلحد چھوی وسن
نه پد چاک نه کهک بهره از زندگی
مه از سر گرته هن چمنه بادریه گت
کرسن پام اکرام اسکندرن
چھو ظلمات پتر کینه معلوم ون
چھے کاهنته و تهنه هرگز خلل
ز زبرکته رگان روی زمین
بیکبارگی گے و تهت دله ڈل

و زان آسو پیاک از صفاهان سخن
کرن پیاک تعریف هندوستان
بوڈاه اک از انجمله هشیار آسو
رنوی آستن کیا چھو اعتبار
شهاپدنه از مرگ زهاند کی سجان
کرک شهریاری بفرخنده گی
سو تاثیر چھا ظلمتن پا آب
زبان تیز کر پیر دانشورن
چھ تارکیاه زیره قطب شمال
متس تا قیامت نه چنگ اجل
شهن گو هوسن پام بوزن قول
تلوک شعر رہا متنه مهنوک دونال

و تهت آیه شکر بیکبارگی
کرن حکم پتی آسه بیمار و پیر
توانا و چالاک متن کنه دلیر
رتش پک نه تهک غیب گو آفتاب
سپین شاه عاجز چھو کیات علاج
و لیکن چھو مالوه نیرن محل
جواناه از انجمله جوان شیر نر
پیو پهو نه کانه پیر و بیمار تن
انن چیت پالنس بصندوق زر

در آمدن سکندر بحد ظلمات بطلب آب حیات

برفتار آهو ت سکرار شیر
بیکبارگی گاش پابود گو
بد آبهو سس سپین تخت و تاج
یکایک نه دبن چاره عاجز سپین
بتن نو دساله آسو سن پلر
و لیکن متس نه زه صبر و قرار

شهن سعی ظلمات لڈ بارگی
بهن پیت چھو پیت هن نگذیر
متن تیز لارن نه گاران آب
متن پٹ جهان تیره چون دود گو
اژ و بوره پدوی بجهد کمال
دلیران خونخواره عاجز سپین
شهن منع پد آسو کرمت هین
بغیر پدر لبو نه در هیچ کار
بیوسپت هتو خرج تم هتو پدر

بشام و سحر وقت افطار تِس
ونہویں یہ کنیزاں تگو مشورہ
دِیُں تم شہہ کوں دِٹھ تدبیر کار
ڈٹ یتِ کھٹن سر بزیر رِخام
بیکبارگی نس کٹ ہم ونِٹھ دِہِن
سوئی کُرّہ خویشتن تُمہ اوّہ و
بتدبیر شاہس سٹھا آو خوش
جوانِن نہ بڈ نکتہ دانِن دِیُں
شہہ کوں حضرت خضر الیٰ وبِٹھ کُن
درین کار کر چارہ چھوکٹ چاوگر
بلا ریب و شک آیہ آئت سچا یہ آب
پیواس بجلدی خبردار کر
زلشکہ سو پامت سٹھاہ دور گو
سٹھا دوشس صاف و پاک و طہور
وچھت شاد گو خضر حمداہ پرن
ہبن زندگی تا بروز حساب
گمت آب نایاب فی الحال غیب
چھو اسکندرس انچہ شیدن جواب

غذا آسو دیدار بابا و بس
جوانن یہ وداد پٹیس پدر
گراہ اک ان پادشہ باردار
دفن پام کرس کس ان زیر خاک
امی چارہ تم تورہ دوبارہ بین
تہ پوزت جوان آو شاہس دین
کرن حکم ہم آنک گراہ تازہ فش
کرت ئی تلوک ڈیر تراوک قدم
پین خنگ خلقی فتن لشکرن
دتن سیت لشن خاص لعلاء عجب
یہ گوہر کری تن تتت آفتاب
سپن پیشوا خضر پوزت کیت
ازان لعل تن شعلہ نور گو
دوان شعلہ چون ماہ و چون آفتاب
پیتھر و تہو کڈت جامہ غسلاہ کر
گرس کھنو دوبارہ فرمان ہاسیر
نہ ظاہر تمکو کتہ نشانہ نہ نیب
دیں با دل خویش گرہ ہن غیب آب

شہ ہن حکم کرہ سارہ فی یکسرہ
انن تہ ونن قصہ یتس سربسر
زوس کرّہ بادرفتار پام
وچھیت ماجہ سینس گرہ ہن چاک چاک
سپنک یہی ہا دیان ہشیر و
سراسرس کجکلاہس وفتن
کرن فی یہ کنیزاہ جوانن ولش
سیاہی سٹھاہ روشنائی علم
دین یتس ژہ یک ہم ونھ نظر وادہ کر
دئی آب ڈلیث شعلہ عجب
پین پان سیراب و سرشار کر
چھپ ورلے است ران لا نہ گاران ست
ونھن ناگہ راداہ چو یک چشمہ نور
چو سیماب در جنبش و اضطراب
کرس پوت خوش تنیحت چولمتہ آب
لگوس کرپوٹ ڈلو ھن نہ آبک
دیں با دل خویش گرہ ہن غیب آب
چھو اسکندرس انچہ شیدن جواب

چھوڑمی لکھاں آسو الیاس سیت
کدک زو ٹھر کھنتہ آسک تیار
سپن نندہ تج لچ ونِہ پیر چھر

دوئیم آمدن سکندر از ظلمات

ژوچہ سیت ہچھم گادہ ہن لغو نہ داہ
یقین گومتن ئی چھو آب حیات

متن تم دوشی برلب چشمہ وات
نیتھے لا یہ نہ آیہ آبس اندر
دوشی چھوکت گوک یابت ثبات

چهل پر وزشه آسو تهاندان آب
نه کینژاه یه کینژاه نه آسی نصیب
سپین شیر رشته آ و عاجزته نیر
رسد وی آهی و اتکنه رنج ڏیان
تهون لِتِ کنه چِل هنهاه اک بلد ست
مگر غم نه هم زان این بار ره تنگ
عجائب سٺا هاه تم نظلمات ڏٺو لوڍ
اداچله گو واتِ گاشس اندر
اکس ڏون ڏوهن تم قراراه کرن
کنه هن همیس پیش سر روشن بلد اد
بیکبار گو لو که واراه استوه
کرک تو رهه تم کر بیک الهه تونس خاک
خبردار گوشه چهو آخر مرن

نه ڏٺهون اچهو آب نے آفتاب
زُنگ پلد زمین بار ٽک کوه و غار
نبرآو نیرتن نه پهیرت دبیر
دُپس ٿاتقن رو ٽو ته عالم تمام
مه گره ازمی عمر مغرور و مست
شهن پاره سنگ پامت رٽن
ڦرنے پدنه ساروی گرهم قصه زکو
سته از قید ظلمات آزاد گو
بجز خواب و خور کهنه کاراه کرن
کرن حکم تو لیون لگ تو لبی
تمکو تول لگ ٿرز نقدرا ره پاکوه
کرکٹ پا ره خاک تت سیت بار

چهوکیه ڏور ران لاتته گارن قریب
چهوئی جانو قسمت اپنی تی بکار
مِنس پیشوا در ایه سئی ماڌیان
گرهن چهوکنه سیر از خیالات خام
زعالم ره کنهه نکنه در غور تنگ
سرو شس پین پاتان همت کهٽن
پکان آس ساری نلاشس اندر
وچهنڻ گاٿس واشاه کلدت شیاد گو
لبون بام آرام تن پیوین یاد
سه تولان لگ تی لون او لنے
چهوراوی لکهان حضرت خضر کی
برابر سپین بار از هر کنار
زدنیا چهوئی خاک حاصل کرن

بازآمدن سکندر در ملک روم

کرن خواهش روم زان مرزبوم
کرت سیر عالم هرت بار غم
منوّر کرن بحر و بر از قدوم
شهن پن اکس سیت سازش کرن
دوان آی ساری ماوای خویش
زگوهر ٿٻن پو بستر تاج لٿ
بفرمان تِس آشکار و نهان
دوبارهِ بشیری کرن عزم سیر

ترت گو زدریا برت از حشم
سپین شاد رومی بدیدار شاه
رتن خاصه خاصه پن پن نوازش کرن
شه دادگر داور تاجور
لدان عالماه بارج محتاج لٿ
نه کرسر کشی کینه اک ڏینس

پکان آوزن واو باصد هجوم
بصدکر و فر زاو در ملک روم
وچهوک خاصه دُربار دربار شاه
روانه کرن سی جاهای خویش
بفار غدلی بیٺو بر تخت زر
شهان جهان ان کهان و جهان
نه خوردن بگردنکشی کینه لٿ
کرن سیر دریا بهرجا دلیر

وٹھ سارُ عالم ژٹن بحر و بر
ہرس نی ورگو گو راز شیر خاک
حذر کر بہناہ نزاو سانتھ نر
کھٹت لُود در خاک گو یا بنود

کھٹن کہنہ از خود رٹن خشک و تر
اسن نزاوکن تھاو دا شیر زور
یہ مشراو کر در سکندر نظر
یہ دُنیا چھونہ کینہ پٹھ پایدار

کرت سیر عالم سپُن ژ خاک
لسن چھو ینہ آخر وسُن چھوی بگور
رٹِت ملک عالم بیکدم سو مُود
چھو دنیا بلا شک یہ دار البوار

در بیان خاتمہ کتاب میگوید

ثنا ذات پاکس بوین صبح شام
ازین قصہ حصاہ ونن بو نخُت
طبیعت مِہ درکو دکی ییر آسو
مگر بو مِہ قصدِ قصایہ مدام
اتی لگو بدست صغیر و کبیر
مہارت گیم زیادہ کم در عرب
اڈوی قصہ تھاوتہ تراوت ہم
ونت قصہ ناقص تھون چھا بکمال
مِہ یُدوی پر اکندہ دل لوگ گمت
دِیا نور از نار دُمت شمع
رجا چھوم پرت مِہ دعا تم کرن
مِہ بنراو منصور بر دارِ عشق
غریباہ بو چھوس تی طبیب آسنہ
دتم تاج ایمان با والدین
چھو باعث ملائک طوال کلام
کتنبہ عاصی

ستہا شوق در شعر کشمیر آسو
ازین قصہ تِل حصہ جو راہ مِہ
کرُس کانہ تبلے دقو فو تغیر
تنفر ز اشعار و ابیات گوم
نہ یارن دتوم تہ نہ دیارن کنہ
زہ تحقیق از حق یہ توفیق چھوی
زعم ما سنت یا ی دِ رگل گمت
نہ آست پتن قصہ یہو مِہ ون
خدا سینہ تس عشقہ سیتن برن
مِہ اماّر نفس ستمگار چھوم
غرض چھوم مرض طلبوک کانہ
الٰہی ہر آنکسہ این خط نوشت

تمی دتو مِہ خاکس نظام کلام
سپُن ون یہ الحمد للہ درُست
نہ شعرک شعور اہ نہ نظمک نظام
کھیم نقش صنعات رنگین امہ
توجہ کُرم سوی علم و ادب
تقرر باخبار و آیات گوم
کُرم آخر الامر کینژ سوال
پرُت ما و یُدنا و صدیق چھوی
چھو ساروی کران کا رخاطر جمع
مِتن بو رجا مہ بجا بیو انہ
الٰہی کُرم سو راز نار عشق
مِہ بد دشمناہ سخت خونخوار چھوم
مہ تھاوم زہ محتاج در عالمین
عفو کُن گناہش عطا کُن بہشت
توی چھوم سر مختصر والسلام
(نظام الدین قاضی)

تمام شد

غلام محمد نور محمد تاجران کتب مہاراج زنیر گنجباز ار و مائیسمہ بازار امیرا کدل اسرینگر کشمیر

نئے اور تازہ جنگنامے اور قصے زبان کشمیری

خاورنامہ گیارہ جلد فی جلد ۸ر	مختارنامہ آٹھ حصہ فی قیمت ۸ر	سام نامہ چار حصہ فی حصہ ۸ر	خلاف نامہ دو حصہ فی حصہ ۱۰ر
جنگنامہ امام محمد حنفیہؓ قیمت ۸ر	جنگ قنبرؓ قیمت ۸ر	جنگ امیر حمزہؓ ۱۵ حصہ فی حصہ ۵ر	جنگ امام مسلمؓ یعنے شہادت امام مسلمؓ ۶ر
گلدستہ بے نظیر قیمت ۶ر	جنگ رستم شاہنامہ آٹھ حصہ فی حصہ ۸ر	خنجر عشق قیمت ۶ر	مغازی النبی کلان جنگنامہ آنحضرتؐ ۶ر
گلزار حقیقت قیمت ۶ر	گلبدن قیمت ۸ر	شکر ریز بجواب گلریز ۸ر	شیرین خسرو کلان قیمت ۸ر
ممتاز بے نظیر مکمل چھ جلد ۶ر	چراغ محفل چند زیبدان ۴ر	معجزات رسول اکرمؐ یعنے اعجاز غریبہ ۸ر	گلزار مدینہ در عشق نبیؐ ۶ر
جنگ ایران دو حصہ فی حصہ ۸ر	قصہ زہرہ و بہرام قیمت ۶ر	ہیمال ولی اللہ متو ۶ر	ہشت بہشت آٹھ جنت ۶ر

ملنے کا پتہ:-

غلام محمد نور محمد تاجرانِ کتب مہاراج بازار گنجبازار و مائیسمہ بازار امیرا کدل سرینگر کشمیر